

מדי פעם מביאים אנו מאמר הדן בהתפתחויות בתחום הטקטי או הטכני, בצבאות העולם הגדולים ובתנאי לחימה חדשים או בלתי מקובלים שעיקר טעמם הוא הרחבת אופקם של הקוראים. המאמר שלפנינו הוא אחד מאלה.

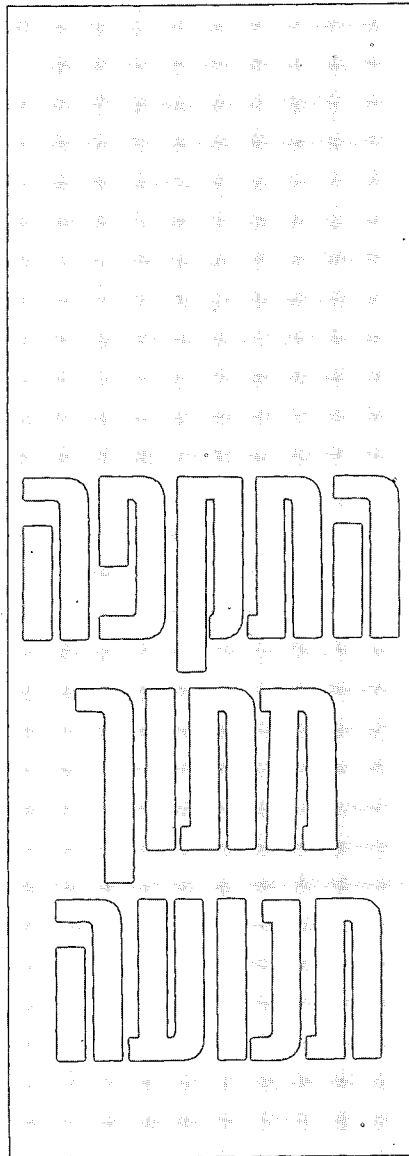
המערכת

תכונותיו של קרב ההתקפה, אורחות גיבול ושיטותיו — אינן קבועות. הן משתנות בהשפעתם של גורמים שונים. ברם, השפעה מכרעת משפיעים עליהן האדם וכלי-הנשק שנוצרו על-ידו.

במלחמת-העולם השנייה, וכן בעבר הרחוק יותר, עברו הגייסות להתקפה — בדרך כלל משטחי היערכות, שנמצאו במגע בלתי-אמצעי עם מערך-ההגנה של האויב. לפי שיטה זו מתקרבים הכוחות התוקפים אל קו-החזית בהסתר במשך 3—4 לילות, מחליפים את הכוחות המגנים — ולאחר הכנה ארטילרית ואוירית חזקה, עוברים להתקפה גמרצת.

שיטת-ההתקפה מעין זו הוכתבה על-ידי שורת גורמים אובייקטיביים, בראש-וראשונה על-ידי עוצמת-אש בלתי-פוסקת של אמצעי-הלחימה. אפילו כאשר רכזו „אגרוף-אש“ ארטילרי חזק, לא היה כל ביטחון כי הגייסות התוקפים יצליחו לשתק את כל יעדי-ההגנה בקו המוצבים הקדמיים. לא נותר להם אלא להפעיל את אמצעי-האש של יחידות-הרגלים התוקפות: תותחים ג"ט, מרגמות, מקלעים ואפילו רובים. אמצעים אלה הגבירו את עוצמת-האש, ואיפשרו להנחית על האויב אש רצופה, במיוחד בשעת הזינוק להסתערות. סיבה שניה לשיטת-ההתקפה זו היתה גיבולות הנמוכה של הגייסות. יחידות הרגלים התוקפות מתוך תנועה לא היו מסוגלות לנצל את הישגיו של „מסך-האש הנע“. הן נאלצו להתרכז בעוד מועד בשיטחי-היערכות להתקפה. דבר זה התאפשר, משום שברשותו של המגן לא היו אמצעי-מודיעין משוכללים ויעילים די הצורך. גם כאשר התגלו למגן ההכנות להתקפה, עדיין לא יכלו כוחותיו למנוע את ההתקפה. למרות זאת חייב היה התוקף לשמור על גורם ההפתעה.

לקח הקרבות מעיד, כי הצלחת ההתקפה עומדת ביחס ישר למידת ההסתר בשלב-

סא"ל ל' מרחב

ההכנה. משום כך לא מקרה הוא, כי במלחמת-העולם השניה נעשו מאמצים רבים לשפר את אמצעי ההסוואה ואת שיטותיה. עם זאת חיפשו אחר שיטות יעילות לריכוז כוחות עיקריים, אשר יאפשרו לקצר עד למינימום את פרק הזמן שבו נמצאים הגייסות בשטח הנתון להשפעת נשק-ההשדה של המגנים.

בעיה זו מחריפה בעידן הגרעיני. הופעתו של הנשק הגרעיני נתנה בידי המגנים אמצעי-הגנה בעל עוצמה רבה, המאפשר להם

לא רק להחליש את ריכוז הכוחות העיקריים של האויב, אלא אף להכשיל את ההתקפה כולה. שהות ממושכת של האיגוד ההתקפי בשטחי כינוס והיערכות להתקפה כרוכה כיום בסכנה, שכן אמצעי-הגילוי הטכניים של המודיעין השתכללו מאוד. צבאות שני הגושים העולמיים מחפשים פתרונות לבעיה מסובכת זו. אחד הפתרונות הוא השיטה של התקפת מערכי-ההגנה מתוך תנועה, כשכוח-המחץ עורך מסע התקדמות משטחי-הכינוס הנמצאים בעומק רב יחסית, למגע בלתי-אמצעי עם האויב. לאמיתו של דבר, עקרון ההתקפה מתוך תנועה אינו רעיון חדש. הוא מצא שימוש נרחב במלחמת-העולם השנייה בחזית אי-רופה, כשגייסות שריון הבקיעו מתוך תנועה מערכי-ההגנה חפוזים, בעלי מערכת-אש חלשה, חסרי עומק וחסרי ביצור ראוי.

בעידן הגרעיני מתאפשרת גם התקפה מתוך תנועה על מערכי הגנה סדורים. מהלומות גרעיניות והנחתות-אש חזקות מאפשרות ליצור פערים בהגנה ולמוטט בפרק-זמן קצר את יציבותה. פרט לכך, מרבית הגייסות כיום ממונעים לגמרי, ולפיכך מסוגלים לנוע בוריוות ולבצע תמרון מהיר, בנצלם הנחתות-אש. לפי המשוער, יביאו שינויים מהותיים אלה לידי כך, שהתקפה מתוך תנועה תהיה אורח-ההפעולה העיקרי במלחמה גרעינית.

מה ניתן ללמוד מכאן? מטרתה העיקרית של שיטת ההתקפה מתוך תנועה היא מתן הגנה מקסימלית לגייסות בשלב ההכנה למבצע; הוצאתם מאזור מסוכן, שבו עלול המגן להפעיל כלי-הדברה חזקים, לרבות נשק גרעיני-טילי ומפציצים; יצירת תנאים מתאימים לניצול גורם ההפתעה (מסיבה זו יחזיק התוקף את הכוחות העיקריים בעומק שטחו).

מכיוון שבהתקפה מתוך תנועה אין, בדרך כלל, צורך בהתקנת שטחי-היערכות להתקפה — דבר שדרש בעבר צבדות-הנדסה בהיקף עצום — מצטמצם במידה רבה הזמן הדרוש להכנת התקפה. אחד היתרונות הגיכרים של ההתקפה מתוך תנועה הוא האפשרות להעתיק את פעולות הקרב מגורה לגורה, כאשר מסיבה כלשהי חל שיבוש בתכנית המקורית בגורה הנתונה, ולא הושג ההישג המשוער.

במנותנו את יתרונותיה של שיטת התקפה זו, עלינו לציין גם את הקשיים שבהם היא

נגועים, או כדי להחליף יחידות שלהן נג-
 רמו אבידות קשות מאש האויב. קשה ל-
 תכנן התקפה מעין זו בשטח בעל עבירות
 מוגבלת וקשה (כגון שטח הררי, מיוער או
 מאוכלס).

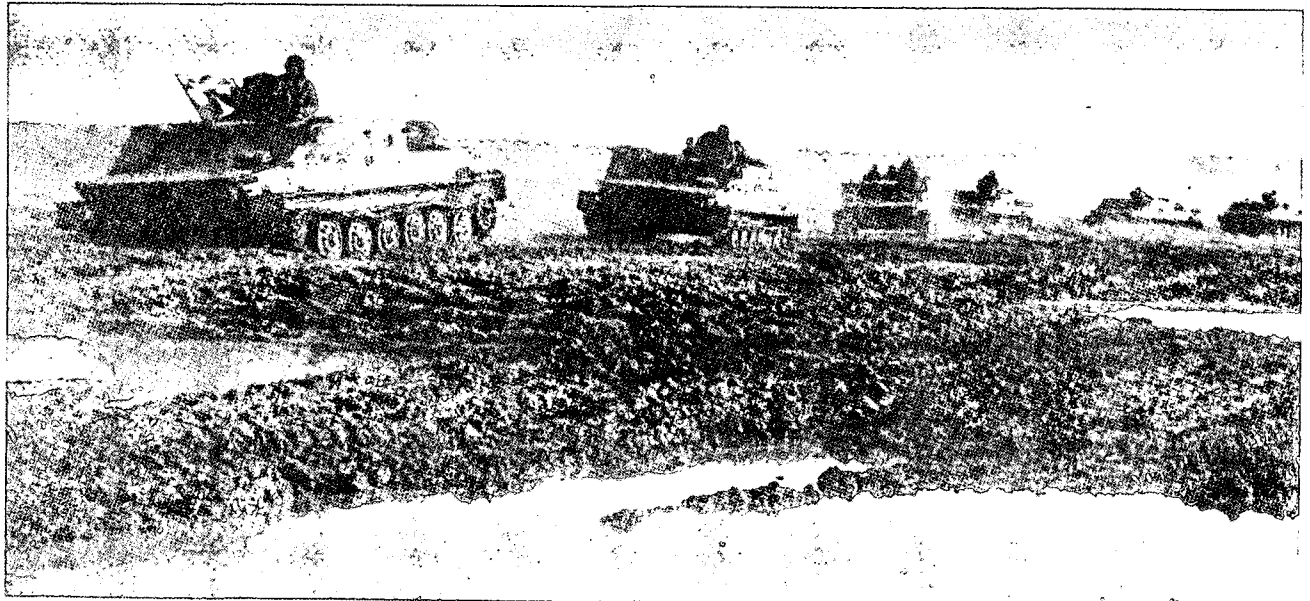
כיצד נערכות היחידות ליציאה להתקפה?
 כדי לתקוף את מערך-ההגנה של האויב
 באורח מאורגן ומתואם, נקבעים צירי-תנו-

סכנות אלו ידרשו מן הגייסות ניידות וגמי-
 שות רבה; יכולת להתגבר במהירות על
 המהלומה הגרעינית ומהלומת-האש של
 הארטילריה והאוויריה; יכולת להתגבר על
 קטעים נגועים או לעקפם, להתפרס בתב-
 נית-קרב ולעבור מייד להסתערות.

הצלחת ההתקפה מתוך תנועה מותנית ב-
 מידה רבה ברשת-דרכים מפותחת או בש-
 טחים נוחים למעבר, המאפשרים ביצוע
 תמרון גמיש, כדי לעקוף הריסות או קטעים

כרוכה. ראשית, עייפותם הגופנית והרוח-
 נית של החיילים גוברת והולכת; צריכת
 הדלק, התחמושת ושאר הפריטים גדלה.
 מלבד זאת, עלולים הגייסות הנעים לעבר
 האויב להיתקל בהריסות ובחורבן, בדלי-
 קות ובזיהום רדיו-אקטיבי. יש להניח, כי
 חלק מסויים של המערך ההתקפי יצא מכלל
 פעולה כתוצאה מהפעלת נשק גרעיני ונשק
 קונבנציונלי חדיש על-ידי המגן, עוד בטרם
 תחל ההתקפה.

תנועה בשטח ביצתי

תנועה בתוך יערות

עה, קויציאה, קו ויסות והתפרסות, וכן קו התחלת ההתקפה. בקביעת קוי ההתפרסות של מעבר הכוחות לתבנית קדם-קר-בית, יש להבטיח את היחידות מפני אש נשק גרעיני ותותחים, ועם זאת לוודא, כי קצב התקדמותן למגע עם מערכי-ההגנה של האויב יהיה מהיר. אמת-מידה לקביעת קו-ההתפרסות של גדוד-רובאים או גדוד-שריון בשדרות פלוגתיות היא, לדעתי, טווח-הירי של משגרי טילים גרעיניים (מסוג „דייוי קרוקט“) ושל מרגמות כבדות של האויב. בהתקרבת לקו הקדמי עוברות הפלוגות והמחלקות מתבנית-שדרות לתבנית קדם-קרבת. קו-ההתחלה נבחר בהתאם לתנאי פני-השטח, לפי השיטה בה ישותק מערך-ההגנה של האויב וכן בהתאם לשיטת ההתקפה הנבחרת. כאשר נערכת ההתקפה מתוך נגמ"שים, רצוי לקבוע את קו-ההתחלה רחוק יותר מקו-החזית, למשל — בטווח הירי של תותחי האויב היורים בכיוון-ישר. כאשר ההתקפה נערכת ברגל, רצוי לקבוע את קו-ההתחלה קרוב ככל האפשר אל הקו הקדמי של הגנת-האויב, אך במקרה הנדון ירידת היחידות מכלי-רכב והתפרסותן בתבנית השרשרת צריכה כות להתבצע מאחורי הסתר טבעי. תכופות יזדה תוואי-קרקע זה עם הקו הקדמי של מערך ההגנה של כוחותינו.

המהירות בה נערכים התפרסות היחידות בתבנית-קרב התקפית ומעברן להסתערות מותנית במידה רבה בהיערכותן בשעת היציאה משטח-הכינוס. לפני מעבר היחידות להתקפה מונחתת אש חזקה אך קצרה; בתחילת הכנת-האש או בהמשכה מונחתות מהלומות גרעיניות במקומות חשובים. כשאין לגייסותינו מגע בלתי-אמצעי עם מערך-ההגנה הקדמי של האויב, ניתן להגן חית פצצות גרעיניות על קו המוצבים הקדמיים שלו. דבר זה יסייע להשגת קצב-תנועה מהיר בשעת ההבקעה. באזורים בהם משותקת הגנת האויב לחלוטין, וכן בפערים ובפרצות שבין מוצבי-ההגנה, עשויות היחידות לתקוף כשהן מוסעות על גבי הנגמ"שים. הסתערות ללא ירידה מרכב-הקרב מתאפשרת הודות להגברה ניכרת בעוצמתו של כלי-התעבורה. יתרונותיה של הסתערות מעין זו ברורים. יש לציין, כי שיטה זו אינה מתאימה לכל המצבים בשדה-הקרב. אמצעי-האש של ה-

אויב שלא שותקו, ובמיוחד האמצעים-נ"ט שלו, עלולים להכשיל את הסתערות היחידות. לא תמיד יאפשרו תנאי-השטח ומערך המוקשים של האויב להגשמת שיטת-התקפה זו. מסיבה פשוטה זו אין ההתקפה ה„רגלית“ מאבדת מחשיבותה גם בעידן הגרעיני.

עם זאת, אופי ההתקפה ה„רגלית“ ושיטות ביצועה כיום אינם זהים לאלה של מלחמת-העולם השנייה. כיום יותר מאשר אי-פעם, גדל עומק ההתקפה וגברה נמרצותה. משום פיזור הרב של ההגנה, משום הפערים והפרצות שבה, וכן עקב האפשרות לשתק את קווי-ההגנה, תכלול ההתקפה שורת הסתערויות, משולבות בפולות היחידות המתקדמות בתבנית קדם-קרבת. קצב תנועתן של היחידות יהיה מהיר מן הרגיל.

ההתקפה החזיתית הפכה בינתיים לנחלת ההיסטוריה. היעדר חזית רצופה, הופעת הנשק הגרעיני והגידול בעוצמתו של הנשק הקונבנציונלי, עליית יציבותה ועמידותה של ההגנה — כל אלה גורמים להתפתחות ההתקפה בקצב משתנה בכל שלב ושלב. התקדמות היחידות בקצב משתנה וקיומם של אגפים חשופים מאפשרים ביצוע אגופים ועקיפות, וכן הנחתת מהלומות מכיוון גים שונים על מוצבי ההגנה של האויב. בעבר, לעומת זאת, נוצרו תנאים כאלה רק לאחר ההבקעה, בשעת התפתחות ההתקפה בעומק מערך-האויב.

נשאלת לכן השאלה, היש עדיין צורך לתקוף את קו המוצבים הקדמיים לכל אורכו בעת ובעונה אחת?

לקח תרגילים, שנערכו בצבאות המערב והמזרח מלמדם, כי במקרים בהם הצליחו היחידות לעבור להסתערות לאורך כל הקו בעת ובעונה אחת, הושגו תוצאות טובות, ולהיפך — באותם מקרים בהם לא עשו היחידות כן, נגרם לעתים קרובות כישלון. מעבר כל הכוחות להתקפה בעת ובעונה אחת נוח ליחידות התוקפות; הוא מגביר את המהלומה ההתחלתית, ומוודא את מיקורו המלא והמהיר של הדרג הראשון של האויב. מכאן ניתן להסיק, כי העיקרון הנכון אינו מאבד מחשיבותו גם בתנאי תקופתנו, ובמיוחד בתחילת ההתקפה.

מצב שונה מבעבר עשוי להיווצר כיום, כאשר המדובר בקרב בעומק מערך-ההגנה של האויב. במהלך התפתחות מוצלחת של ההתקפה חשוב במיוחד לנצל את גורם

הזמן ולהקפיד על קצב-התקדמות מהיר — כדי למנוע מן האויב אפשרות להתבצר במערכי-ההגנה מאולתרים.

על-ידי התקפה מיידית ומפתיעה, ואפילו בכוחות מועטים, עשויים אנו להשיג תוצאות טובות יותר מאשר על-ידי התקפה רבת-כוחות, המותירה לאויב זמן להתבצרות ולהתארגנות בתוואי-קרקע חדשים. אם כן, את עריכתה של ההתקפה בעת וב-עונה אחת על כל קו המוצבים הקדמיים של האויב יש לפתור בהתאם למצב שנוצר. יש להניח כי גם סיוע-האש לתוקפים יש-תנה במהותו. נראה כי מסך האש הנע וריכוזי-האש לעומק, שהיו נכונים ויעילים בימי מלחמת-העולם השנייה ולאחריה, לא תמיד יתאימו כסיוע ליחידות המסתערות. לא במקרה נערכים בצבאות-העולם השני גים חיפויים נמרצים אחר שיטות יעילות יותר להבטחת סיוע-אש. בצבא מערב גרמניה, למשל, השיטה המקובלת למתן סיוע-אש ליחידות התוקפות היא ריכוזי-אש מתוכננים מראש, ולפעמים ריכוזי-אש מחושים או אש הנורית על מטרות בודדות לפי בקשת מפקד היחידה.

ההצלחה במתן סיוע-האש מותנית ברציפותו ובהמשכותו. תנאי זה אינו חדש; לכך שאפו גם במלחמות-העבר. במלחמת-העולם השנייה פתר חיל-התותחנים משימה זו לשיעור רצונן של היחידות התוקפות. משגילו היחידות התוקפות מטרות בלתי-משותקות בעומק-האויב, „צברו“ אותן, כדי להנחית עליהן מכת-אש מכרעת, ש-תואמה בדרך כלל עם ההתקפה. כיום „צבירת“ מטרות מעין זו היא בלתי-אפשרית, משום שאין להשאיר מטרות לא-מועסקות, ובמיוחד מטרות כעמדות נשק גרעיני, שאותן יש להדביר מייד עם גילוין. בתנאים כאלה הכרחי הוא, כי לרשות תוקף יעמדו אמצעי-אש מתאימים לתגובה מיידית ולמילוי משימות מזדמנות ופתאומיות.

הגם שהתקפה מתוך תנועה תהיה מעתה תופעה רגילה בקרב, ירבו בכל זאת המקרים, שבהם יהיה צורך להבקיע את מערכי-ההגנה של האויב תוך מגע בלתי-אמצעי. באורח פעולה זה ייעשה שימוש, כשאין בידי התוקף עתודות מספיקות בעומק, כשאין בידי אמצעי-הדברה מספיקים, וכן כאשר פני-השטח ותנאי מזג-האוויר אינם נוחים.